

Лобода Сергій Анатолійович, слухач
навчально-наукового інституту № 4
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних
наук, старший викладач кафедри
криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ
Антощук А. О.

ОСНОВНІ ВИДИ ЕКСПЕРТИЗ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ СВОЇХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Судова експертиза відіграє значну роль у створенні арсеналу криміналістичних способів розкриття злочинів. Основним завданням експертних установ, навіть у період їх становлення, було «...надання в особливо важливих випадках сприяння слідчій владі до виявлення винних і з'ясуванню злочинів або до встановлення невинності підозрюваного» [1, с. 83].

Поняття судової експертизи визначене Законом України «Про судову експертизу» як дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування чи суду [2].

При розслідуванні кримінальних проваджень щодо злочинів, вчинених службовою особою з використанням своїх повноважень, неоціниме доказове значення мали результати різних судових експертиз, що призначалися слідчими відповідно до норм кримінального процесуального законодавства України.

Зокрема, найбільшого значення мало призначення і проведення почеркознавчої, де об'єктом дослідження був текст та підпис, виконаний на документах; техніко-криміналістична експертиза документів, де об'єктами досліджень були печатки та їх відтиски; судово-бухгалтерська експертиза, яка призначалась для встановлення правильності відображення фактів фінансово-господарської діяльності підприємства (фірми), організації, установи в документах бухгалтерського обліку та звітності.

Коротко розглянемо ці види експертиз. Судово-почеркознавча експертиза – це комплекс заходів, що спрямовані на встановлення приналежності почерку рукопису й підпису конкретній людині. За злочинами даної категорії ця експертиза застосовувалась для визначення справжності підпису та виявлення фальсифікації документа.

Техніко-криміналістична експертиза документів. В криміналістичній літературі відзначається як загальна тенденція в механізмі вчинення злочинів, вчинених з використанням службовою особою своїх повноважень, використання підrobлених документів. У зв'язку з цим за даною категорією кримінальних проваджень і призначалися техніко-криміналістичні експертизи документів. Досліджувались реквізити та матеріали документів.

Як зазначили респонденти, особливості цієї експертизи обумовлені новітніми факторами, які найбільш рельєфно проявляються у службових, відносинах. Такими факторами є, по-перше, широке використання в службовій діяльності документів, виготовлених за допомогою комп'ютерної і копіювально-розмножувальної техніки; по-друге, використання кліше печаток і штампів, виготовлених за технологією зарубіжних фірм.

Судово-бухгалтерська експертиза. Фальсифікація бухгалтерських документів є одним з основних видів новітньої службової злочинності. Створена система аудиторського контролю не дає бажаних позитивних результатів у попередженні цих злочинів. Під час розслідування кримінальних проваджень щодо злочинів, вчинених з використанням службовою особою своїх повноважень, метою проведення судово-бухгалтерської експертизи було: 1) вивчення стану організації та ведення бухгалтерського обліку і контролю; 2) виявлення фактів порушення чинного законодавства в цілому та, зокрема, порушень в обліку й організації контролю з боку підозрюваних осіб; 3) визначення розміру збитку, завданого незаконними діями.

На підставі вищенаведеного вважаємо, що використання можливостей судової експертизи під час розслідування злочинів, вчинених з використанням службовою особою своїх повноважень, займає важливе місце в процесі отримання доказової інформації, підтвердження даних, отриманих в ході

оперативно-розшукової діяльності, спростування неправдивих показань підозрюваних та їх захисників. А для того, щоб результати даних слідчих (розшукових) дій давали максимально можливі доказові дані для встановлення істини, необхідно їх проводити в суворій відповідності до закону, методично правильно з тим, щоб забезпечити повний, всебічний і об'єктивний розгляд кримінального провадження в суді.

Список використаних джерел

1. Шляхов А. Р. Судебнаяэкспертиза: организация и проведение / Шляхов А. Р. – М. : Юрид. лит., 1979. – 166 с.

2. Про судову експертизу [Електронний ресурс] : Закон України від 21 квіт. 1994 р. ; зі змін. та доповн. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 28. – Ст. 232. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.